అందరికీ ఇళ్ళు

వాసిరెడ్డి నారాయణరావు

ఎముకలు కొరికేస్తోంది చలి. తాలూకాఫీ సులో పన్నెండు గంటలు కొట్టారు. గాంధీ నగర్ వీధిలో మునిసిపాలిటీ దీపాలు మినుక మినుకు మంటున్నాయి. తెల్లటి మంచుతెరల తెరలుగా తారు రోడ్డుమీద పడుతోంది. అంత వరకు అరుస్తూ తిరిగిన వీధికుక్కలు గోడ మూలలకుచేరి ముడుచుకుని పడుకున్నాయి శ్రీవారి యింటిముందు. మురుక్కాలువలో అంతవరకూ బరబరా శబ్దంచేస్తూ తిరుగుతోన్న పందికొక్కు వోటి కుక్కలు సర్దుమణిగి పడు కోటంచూసి, ఎగిరి శ్రీవారి భవనం ముందున్న అరుగు మీదకు దూకింది.

క్రీనీడలో అరుగుమీద ముడుచుకుపోయిన రెండు నల్లటి ఆకారాలు అదిరిపడి కదిలినయ్! "అమ్మో" అంటూ తత్తరపాటుతో కూడిన కేక! దానివెనకే గుర్రూ, బుసగొట్టడం వినిపిస్తోంది. ఆ ఆకారాల్నుంచి వెలువడుతూన్న బాధ, మూలుగు చలిగాలిలో నిండిపోయి ఆ వాతావరణాన్ని నింపేస్తూన్నాయి. ఆ బాధా ఆ మూలుగుధ్వనీ ఏ జంతువు తాలూకుదీ కాదు. ప్రకృతినీ, చలినీ జయించిన మానవుడి భాషలోనే ఆ బాధ వెలువరించబడుతోంది. మానవుడు నిరాయుధుడై ప్రకృతినే ఎదిరిస్తున్నాడు! మానవుడి నగ్నశరీరం, కొరికివేస్తున్న చలిగాలితో ఘర్షణపడుతోంది!

ఆ బాధను జంతువులు కూడా అనుభవించి వుండవు. ఊపిరి పీల్చటానికి మనిషి పడుతూన్న శ్రమా, బాధా అది!

శ్రీవారి మేడముందు గదిలో లైటు వెలిగింది. మూసివున్న కిటికీ సందుల్లోంచి సన్నగా వెలుతురు బైటవున్న అరుగుమీద పడింది. అరుగుమీద అర్థనగ్నంగా ఓ ముసలాడు, అతని కడుపు కరుచుకొని ఓ కుర్రాడూ, చలికి గజగజా వణుకుతూన్నారు. వాళ్ళు కూర్చున్నారనికానీ, పడుకున్నారనికానీ చెప్పడం కష్టం. ఆ రెంటికీ వున్న మధ్యస్థితిలో గోడకానుకొని ముడుచుకొని వున్నారు.

"ఒరేయ్! సి—స్సినోడా! యిటొచ్చి యీపు కానుకోరా?" ముసలాడు ఎగశ్వాస దిగశ్వాసతో మాట తేలిపోతూ అన్నాడు.

"అబ్బ వుండయ్యా! నాకు సలేత్తంలేను" రెండుచేతుల్తో చొక్కాలేని రొమ్ము కప్పుకుంటూ తండ్రివడిలో ముడుచుకొని అన్నాడు సినోడు.

"నాయన్నాయనగా! నా పేణం పోతందిరా! యెన్ను యిగవేసుకొత్తాంది—" మాట పూర్తి చేయకముందే ముసలాడు ఖంగుఖంగున దగ్గుతూ వుక్కిరి బిక్కిరయిపోయాడు. అలా వచ్చిన దగ్గుతెర ఐదు నిమిషాలపాటు ముసలాడిని మెలకలు తిప్పేసింది. ముసలాడు చేతులు ముందుకానించి నోరుతెరచి బలవంతంగా గాలి పీలుస్తున్నాడు. ఒకటే గురగుర ధ్వని. యాడమ్స్‌ఏపుల్ మగ్గంలోని కండెలాగా కిందకి పైకీ వూగిపోతోంది! పక్క యెముకలు కిందకి పైకి బాగోతమాడి పోతున్నాయ్! లోతుకు పోయిన కనుగుంటల్లోని కళ్ళలో ఎర్రటి జీరల కదిలాయి.

తోలు సంచిలో పెట్టి కుట్టిన అస్థిపంజరంలా ముసలాడు ఆకలి బాధకూ, వ్యాధికీ కృశించి శుష్కించిపోయివున్నాడు. మొలచుట్టూ వి రెండుమూరల మురికి పాతగుడ్డ తప్ప శరీరం పై యింకేమీ లేదు. దుమ్మూ, మంచుతో తడిసిన తల అడచలుకట్టుకుపోయివుంది. ముడుతలు పడిపోయిన శరీరం మడతల్లో మురికి పేరుకుపోయివుంది.

"ఒరేయ్ సినోడా! నీకేరా సెప్పేది. పాణం ఎగరేసుకుపోతోందిరా అయ్యో! హుహూహుం! అయ్యో!"

కుర్రాడు దిగాలుగాలేచి జారిపోయిన—బొందీలు లేని లాగును పైకి లాక్కొని ముడి వేసుకొని తండ్రి వెనక్కుపోయి వీపుకి ఆనుకున్నాడు.

"అదేందయ్యా! యియ్యాల పిల్లి లాగా అరుత్తున్నావ్? అట్టా అరుత్తాంటే నాకు భయమేత్తుంది!" నిదరమత్తులో వున్న వాడి శరీరానికి చలిగాలి తగిలి మత్తువదలిపోయి భయంగా అన్నాడు.

"అదిగదేరా నాయనా! యీ యాదికున్న లచ్చణమే అదిరా? పిల్లికూతలు!" మాట పూర్తి కాకముందే మళ్ళీ దగ్గుతెరవచ్చిపడింది. ఊపిరి తిత్తులు పగులుత్తవా అన్నంతగా దగ్గు!

కొంచందగ్గుసర్దుకోగానే కుర్రోడు అన్నాడు తండ్రి పక్కలు నిమురుతూ — "నిన్న పెద్దాసుపత్రిలో డాకటేరుకు సూపిచ్చావుగదే మరి!"

"ఆఁ యాం సూపిచ్చటలేరా? అఁ యిట్టాగే ధరమ పళ్ళేక ఆ పెబువుల దగ్గరికిపోతే, రోజంతా నిలబెట్టి కాసిని ఎర్రనీళ్ళు పోత్తారు. దానికేం యీ యాది కుదుర్దా? సత్తదా? అక్కడికీ నిన్న అడిగేశా! డాక్టరుగోర్ని అడిగేశా యీ యాది వారమేందో అసలు చెప్పమని" ఖాండ్రించి వుమ్మేసి గొంతు సవరించుకొని ముసలాడు మళ్ళీ మొదలుపెట్టాడు. చలికి కొంకర్లు పోతోన్న చేతుల్లో తండ్రిని ఆనుకొని చిన్నోడు మౌనంగా వింటున్నాడు, తండ్రి అవస్థ చూస్తూన్న వాడి చిన్ని బుర్రకు చలి బాధ తెలియనట్టుగా వుంది!

"ఏందో బొర్దెంకీసో, బొంకీటీసో అన్నాడు, మందు సీటీ రాసిచ్చాడు, వోటరు వరీసో ఏందో మరి!"

కుర్రాడిచిన్నబుర్రలో పెద్దపెద్ద ఆలోచనలు తిరిగిపోతూన్నాయి! కళ్ళుమూసి కళ్ళు తెరిచే సరికి తమ డాక్టరు అయిపోతే అయ్యజబ్బంతా వుఫ్‌మని మాయం చేసేస్తాడు!

"ఆమందు సీసా ఆసుపత్రిలో యియ్యరంట! బయటిసాపులో కనుక్కోవాలంటరా!" ముసలాడు జాలిగా అన్నాడు.

"అది కొనుక్కుంటే నయమవుద్దా అయ్యా?" అమాయకంగా అన్నాడు సిన్నాడు.

"ఎంత పిచ్చోడివిరా సిన్నోడా? అది ఏడు రూపాయ లవుద్దంట! ఏడు రూపాయలు కాదుగదా ఏడు దమ్మిడీలు కూడా లేవుగందరా మన దగ్గర! ఏడు జన్మాలెత్తినా మనలాటోళ్ళకు దొరుకుద్దిరా ఆ మందు!" ముసలాడు వ్యాధి తీవ్రతలో వున్నాడో ఏమో రొప్పుకొంటూనే అన్నాడు.

కుర్రాడి మనసులో వూహలు విహంగాల్లా రెక్కలు విప్పుకొంటూన్నాయి. తనకు తెల్లారేపాటికి ఓ సంచినిండా రూపాయలు దొరికితే అయ్యకు ఓ పది మందుసీసాలు కొని తీసుకొస్తాడు. తనకు ఎన్నిసార్లు దొరకలేదు అట్టా. రూపాయలు రాసులకు రాసులు నిద్రలో! నిజంగా వోసారి అట్టా దొరికితే, లేకపోతే బుల్లోడి మాదిరిగా—ఆఁ వాడు కొట్టేసిన మనిపర్సులో అబ్బో! ఎన్నిరూపాయలున్నయ్! తనూ అట్టాగే ఎక్కడన్నా ఒక పర్సు—

"ఏడు రూపాయలు పెట్టి మందులు కొనే శక్తియేవుంటేయిట్టాంటి మాయదారి జబ్బొందుకొస్తుందిరా? యాళకు గంజితాగినంత కాలం యిటాంటిదేంటో ఎరుగుదు నంటావా? మరీ కిందటి సిగతరగ చలికాలం వత్తేసరి పాణం మీదికొత్తది! పోయి నేడాదిలో యింత అవత్తగా లేదురా నాయనా? మోకులాంటి దుప్పటున్నాదుండేది! పైగా ఆ సత్రవలో కాస్త ఎచ్చగా వుండేది. మారాజు యీ సంవత్సరం సత్రవ కూలేసి కొట్టు కట్టించుకున్నాడు. రోజూ వడు మనేతైత్రిముందే మో రేపు నాయకుడుమీటింగు చెప్పుతాడంట! అందుకని ఆడ వండళ్ళుపెట్టా మామూలుగా పడుకొనే జనాన్ని యెళ్ళగొట్టారు."—సగంబయటకూ, సగంలోపలా అనుకుంటూన్న ముసలాడికి మళ్ళీ దగ్గుతెర

బీజాక్షరాలు

ఆకాశంలో ఎగిరే నక్షత్రాలు
నేను కలం విదిపితే త్రుళ్ళిరాలిన అక్షరాలు
అవి అందమైన ఆడపిల్లలు ఆడుకొనే ఆట వస్తువులు కావు
అవి
శిరస్సులు తెగిన పర్వతాలు
మోడు వారిన వసంతాలు
రంగులు చెడిన ఇంద్ర ధనస్సులు
మిత్రుడా—
ఆ నక్షత్రాలను పొలిచి చూడు
ఏ పొత్తిడికి వంగని పంగడాలు శిరసెత్తి చూస్తాయి
మొలకెత్తే అదను కోసం శివమెత్తి లేస్తాయి
నా కన్నీటితో పదును చేసిన
సుక్షేత్రాలలో వాటిని చల్లుకో
మొలకెత్తి విరాట్రూపంతో విరాజిల్లుతాయి
ఎర్రని పూలు పూస్తాయి,
ఉక్కు గుండెల్ని కాస్తాయి,
అవస్థల వ్యవస్థకు సవాలుగా నిలుస్తాయి
నా అక్షరాలు ఎగిరే అగ్నిగోళాలు
నా అక్షరాలు రగిలే రక్త నాళాలు

రాజు

తోపుకు వచ్చింది.

తాలూకాఫీసులో వొంటిగంట కొట్టారు. మంచు దట్టంగా పడుతోంది. చలిగాలి మనసును తోముకొని వీస్తోంది!

ముసలాడి శరీరంలో రక్తం చలికి గడ్డకట్టుకు పోతూంది. దగ్గిరగ్గి తోల్లా వద్దాడు. బరువుగా గాలిదీలుస్తూ గుర్తుతెం వేశాడు.

రెక్కలు తెగిన పక్షిలా మెలికలు తిరిగి పోతూన్న తండ్రి శరీరాన్ని గుండెలకు హత్తుకొని చిన్నోడు "అయ్యా! అయ్యా!" అంటూ పిచ్చిగా పిలిచాడు. గడగడా వణుకుతూ వెర్రి చూపుల్తో కొడుకుమచూస్తూ ముసలాడు నోట మాటరాక జాలిగా ఏడ్చాడు.

చిన్నోడి రక్తంలో ఏవో తెలియని నిప్పులు ప్రవహించాయి. తన వంటి మన్న లాగి తీసి తండ్రిపై కప్పి చుట్టుపక్కల కలయచూశాడు. శ్రీవారి భవనం వాకిలిచూడగానే వాడి కళ్ళలో ఒక ఆశ మెరుపులా మెరిసింది! వాకిటకట్టి వున్న కర్టన్‌పై వాడిదృష్టి పడింది. తెలుపు సందుల్లోంచి పడుతోన్న బెడ్‌రూములైటు కాంతి మూడురంగుల తెరగుడ్డపై ప్రాకిపోతూంది. విసురుగా వీస్తోన్న చలిగాలికి బరువుగా కదులుతోన్న కర్టన్‌పై రంగులు చెదిరిపోతూ న్నాయి.

చిన్నోడు వొక్కగుటుకులో యినపగేటు దూకి వాకిలిదగ్గరకు పోయి కర్టెన్ వొక్క గుంజుగుంజాడు. పైతాడు పటపటా తెగి కర్టెన్ చేతిలోకివచ్చింది.

ఒకచేత్తో గుడ్డ రొమ్ముల కుహత్తుకొని పరుగెత్తుకుంటూవచ్చి మళ్ళీ యినపగేటు దూకబోతోండగా శ్రీవారి జోనంగి భొమంటూ ఎక్కడ్నుంచోగాని వచ్చిపడింది. గేటుమీదికి ఎక్కిన చిన్నోడి ఓ కాలు గేటులోపల రెండోవి గేటు వెలుపల వుండిపోయింది. ఓ చేత్తో యినపకమ్ములు పట్టుకొని, గేటుదూకే హడావుడిలో రెండోచేతిలో వున్న కర్టెన్‌గుడ్డ కొంత కిందకు జారింది. జారిన కొసలంకించుకొంది శ్రీవారి కుక్క.

గేటుబయట చిన్నోడూ, లోపల కుక్కా చెరోవైపూ మూడురంగుల తెరను పట్టుకొని పెనుగులాడారు. అంతలో శ్రీవారి భవనం తలుపులు తెరుచుకొన్నై! శ్రీరావుగారు బయటికొచ్చారు. గేటుబయట పోలీస్‌కారు ఆగింది.

తాలూకాలో రెండు గంటలు గొట్టారు. మంచు యింకొంచెం దట్టంగా పడసాగింది — తెల్లగా అదంతాచూసి తెల్ల మొగమేసినట్టు! చలిగాలి మూలుగుతూ బరువుగా వీచింది. మిగిలినరాత్రి చిన్నోడికీ, ముసలాడికీ సబ్‌జైల్లో కొంచెం వెచ్చగా గడిచింది.

ం ం ం

రెండోరోజు రాత్రి సబ్‌జైల్లో తండ్రి కొడుకున్న గదిలోకి మునిసిపాలిటీ చెత్తబండి తోలే రామయ్య కూడా తోడుగా వచ్చాడు. ముసలాడూ, రామయ్య తండ్రీ ఒకే వూరుమంచి వచ్చారు పట్నంలో పనిచేసుకుందామని

"అదేందిగా? రామాయ్! నువ్వేంచేశావుగా" అన్నాడు ముసలాడు ఆదుర్దాతో ఆశ్చర్యంగా.

"నేనేం చేయలేదశ! నిన్న లైబ్రరీకాడ మీటింగు జరుగుతూంటే పోయాను. మీటింగులో రావుగారు అయిదు సంవత్సరాల తర్వాత అందరికీ కూడూ గుడ్డా వుంటుందని సెప్తుంటే నేనులేచి 'మరి యిళ్ళమాటో?' అన్నా. ఆడనుంచి జనం తలోమూలనుంచి లేచారు. అంతలోకి పోలీసోళ్ళు నన్ను లంకించుకుని మీటింగులో అల్లరి చేశానని జైలుకు లాక్కొచ్చారెస! ఇదేం న్యాయమో నువ్వే చెప్పవె?"

అంతవరకూ జైలు చల్లరాతి గోడల్లోన, గేటుయినప సువ్వల్నూ చూస్తోన్న చిన్నోడు-

"అందుకని యీ యిల్లు నీకిచ్చారా?" అన్నాడు అమాయకంగా.

"అయ్యోయ్! యీడనుంచి మనన్నిపంపేస్తే యీ సారి మీటింగులో మనం గూడా యిల్లియ్యమని అడుగుదామే?" చిన్నోడు కళ్ళు పెద్దవైనయ్. కళ్ళనిండా సంతోషం. తెలియని కోర్కెల ఆనందం!

అంతవరకూ రామయ్య చెప్తోంది నోరు తెరుచుకు వింటూన్న ముసలాడు చిన్నోడి వంక చూసి నోరుమరింత పెద్దగా తెరిచాడు అయోమయంగా. తాలూకాలో 12 గంటలు కొట్టారు, బయట చలిగాలి, సన్నగా మంచు పడుతోంది.

"అవును! యాళకింత గంజినీళ్ళు చలికాలం పెట్టెలా నాలుగ్గోడలూ కప్పూవున్న గదీ, కప్పుకోటానికీ గొంగళీ యియ్యాల సుమారుగా వుంది దగ్గుకూడా" ముసలాడి అయోమయంగా వున్న మనసులో ఆలోచన అలాపనగా సాగిపోయింది.

ం ం ం

తెల్లవారి దిన పత్రికలో "పంచవర్ష ప్రణాళికలో అందరికీ యిళ్లు!" అన్న శీర్షికతో శ్రీరావుగారి అనర్గళ ఉపన్యాసం అద్వితీయంగా అమోఘంగా ఐదున్నరకాలమ్సు ప్రకటించబడింది.